

De Morgen: "Na een jaar staat N-VA met nul hervormingen op het scorebord"

1 augustus 2011 - Terwijl het nog altijd wachten is op een federale regering, komen de gemeenteraadsverkiezingen langzaam in zicht. Wat vinden onze burgemeesters van de politieke impasse en hoe moeilijk is het om in deze omstandigheden aan politiek te doen in de Dorpsstraat? De Morgen legt op maandag zijn oor te luisteren in een reeks stad- en gemeentehuizen.

Door Thomas Mels / foto tim dirven

Wie dezer dagen Mechelen binnenrijdt, ontsnapt niet aan de vele omleidingsborden. Het land staat dan wel stil, in Mechelen wordt hard gewerkt. Het cliché dat de bouwwoede van een burgemeester het jaar voor de verkiezingen haar hoogtepunt bereikt, klopt nergens beter.

"Ik moet daar niet flauw over doen", geeft Somers toe. "Wanneer je examen aflegt, moet je huiswerk klaar zijn." Al elf jaar lang is de voormalige Open Vld-voorzitter en Vlaams minister-president burgemeester van Mechelen en meteen ook de enige liberale burgemeester van een Vlaamse stad die naam waardig. Als je Somers mag geloven is Mechelen onder zijn bewind onherkenbaar veranderd. "Toen je vijftien jaar geleden tijdens een vakantie aan de kust moest zeggen dat je van Mechelen was, hadden de mensen medelijden. Mechelen was een vuile, grauwe stad die alleen maar frustraties, angstgevoelens, vervreemding en negativisme opriep. Nu is het net omgekeerd. Ik heb de mensen weer trots gemaakt op hun stad."

Uw Gentse collega Daniël Termont klaagde vorige week nog in deze krant dat jarenlange inspanningen momenteel teniet worden gedaan door een plotse instroom van buitenlandse nieuwkomers. Vreest u daar in Mechelen ook voor?

"Wij zijn samen met Antwerpen, Gent en Genk een van de vier echt multiculturele steden die Vlaanderen rijk is. Maar het grote voordeel van Mechelen is dat iedereen hier door elkaar woont. Je hebt hier geen getto's en dat wil ik zo houden. Daarom investeren we daar fors in. Een stad bouw je met mensen, niet met groepen of gemeenschappen."

Is het vanuit die ervaring dat u in het parlement voor een strengere migratiewetgeving ijvert?

"Absoluut. Het migratievraagstuk is de grootste uitdaging waar we voor staan. Maar ik pleit niet noodzakelijk voor strengere regels. Partijen zoals de N-VA bekijken het probleem op een haast mathematische manier en gaan ervan uit dat hun beleid geslaagd is als ze wetten maken waardoor er x-aantal minder mensen binnenkomen. Zo geef je de mensen de illusie dat ze ooit in een wereld zonder migratie zullen leven, terwijl het net een van de wezenlijke kenmerken van de 21ste eeuw is. Alleen is de vraag: welke migratie willen we? Vandaag gebeurt die vaak op verkeerde gronden, zoals gedwongen en gearrangeerde huwelijken. Of illegale migratie, waardoor mensen in de marge van de samenleving terecht komen. Zo geef je hen niet de kansen die ze verdienen. En dat is mijn eerste opdracht als burgemeester: een stad bouwen waar 82.000 mensen kansen krijgen."

Is het daarom dat u elke regularisatieaanvrager in uw stad persoonlijk uitnodigde voor een gesprek?

(hevig) "Stel u voor welke verrijking het zou betekenen als elke burgemeester dat zou doen! De afkeurende reactie van staatssecretaris Wathelet (cdH) heeft mij dan ook gestoord. Het was een gebrek aan respect voor de lokale democratie."

Door dat soort acties verwijt men u populisme. 'Daar is Somers weer met een ideetje', hoor je dan.

"Ik weet dat ik vaak het publieke forum zoek en ben van plan om dat ook te blijven doen. Ik geloof niet in een stille, zogezegd pragmatische oplossing voor dit soort problemen. Dit is ook een strijd over ideeën. Als blijkt dat meisjes niet meer luchtig gekleed door de stad kunnen lopen zonder uitgemaakt te worden voor hoer, dan móét ik daar als liberaal tegen revolteren. Ook al zien sommigen dat als een frontale aanval tegen hun cultuur of godsdienst. Anderzijds moet je weten dat Mechelen de enige grote stad in Vlaanderen is waar geen

hoofddoekenverbod bestaat. Ik zou ook liever hebben dat vrouwen hun hoofddoek afleggen, maar ik weet dat het geen zin heeft om op dat thema te polariseren."

Terwijl u uw stad bestuurt, staat het land wel al twee jaar stil. Voelt u die impasse als burgemeester?

"Het zou politiek-tactisch interessanter zijn om te zeggen dat het ons voor onoverkomelijke problemen plaatst, maar we mogen dat niet overdrijven. Zeker op korte termijn was het geen issue. Nu de impasse aansleept, beginnen de problemen wel groter te worden. Zo stopt de brandweershervorming. Ik zit met een verouderde brandweerkazerne, maar weet niet of ik wel een nieuwe kan bouwen. Dat zijn beleidskeuzes die we momenteel niet kunnen maken. Hetzelfde geldt voor de veiligheids- en preventiecontracten. Die zijn wel met een half jaar verlengd, maar de mensen die daarin tewerkgesteld zijn, weten niet wat de toekomst brengt en wij kunnen die projecten niet heroriënteren."

Uw liberale beleid werpt volgens u vruchten af in uw stad, maar op nationaal vlak kunnen u en uw partij het niet meer aan de straatstenen kwijt. Frustrerend?

"We leven in een overgangsfase. In een heel complexe, onzekere tijd. Mensen raken gedesoriënteerd en zijn op zoek naar nieuwe verhalen. Daar ligt ook een grote opdracht voor mijn partij. Er is vandaag nog maar één dominant verhaal: het simpele schema van de N-VA, dat alles tot een communautair probleem herleidt."

En dat is niet coherent?

"Jawel, maar daarom is het geen juist verhaal. De communisten hadden ook een coherent verhaal. (lacht) Volgens de N-VA verdwijnen alle problemen als we in vriendschap uit elkaar gaan. Maar Vlaanderen is al twintig jaar bevoegd voor mobiliteit en openbare werken en kijk waar we ondertussen met de fileaanpak rond een in Europees perspectief middelgroot stadje als Antwerpen staan. Maar ook wij zijn vandaag te veel gebiologeerd door het N-VA-discours, terwijl we opnieuw ons eigen verhaal moeten schrijven. Dat doe ik althans in mijn stad."

Als ex-VU'er is de strijd van Bart De Wever toch ook deels uw strijd?

"Absoluut niet. Hij is een nationalist en ik ben een liberaal. Zijn doel is een onafhankelijk Vlaanderen, ongeacht de prijs die mensen daarvoor moeten betalen. Dat heeft nog maar weinig met de terechte Vlaamse emancipatiestrijd van het verleden te maken."

U bent het dus eens met de beslissing om zonder N-VA te onderhandelen.

"Na de manier waarop N-VA nee heeft gezegd op de nota-Di Rupo kan ze niet meer geloofwaardig zeggen dat ze bereid is in een federale regering te stappen. Zelfs het kleinste kind zag dat ze toen oppositietaal hanteerden. Dat is een eerbare keuze voor een separatistische partij, maar niet voor de onze. Ofwel beken je je ook tot het separatisme ofwel zeg je dat dat niet de reden is waarom je aan politiek doet. Wij zeggen ja, met een hele grote 'maar' voor het hele sociaaleconomische programma. Dat zal zeer grondig herschreven moeten worden, maar we zijn wel bereid te praten."

Uw partijgenoten Karel De Gucht, Mathias De Clercq en Guy Verhofstadt hebben die analyse al veel eerder gemaakt, maar kregen toen geen steun.

"De vraag is niet wie bij ons welke analyse maakt, maar wel wat de overwinnaar van de verkiezingen doet. Als de grootste partij van Vlaanderen heel duidelijk zegt dat ze niet in een federale regering wil stappen, wat moet je dan doen? Ondertussen staat de N-VA na een jaar met nul hervormingen op het scorebord. De tanker is zelfs geen millimeter gedraaid."

Gelooft u zonder hen wel in een goede afloop?

(denkt na) "Ik zou kunnen antwoorden met de grootste platitude die een liberaal kan gebruiken, namelijk dat het onze morele plicht is om optimistisch te zijn. Er is al zoveel gebeurd in dit land dat ik daarover geen boude voorspellingen ga doen. Open Vld stapt ook niet in eender welke regering met eender welk regeerakkoord, maar in een tijd waarin het zoveel makkelijker is om nee te zeggen en op je eigen positie te kamperen is het net de opdracht van een politicus om samen te werken. Niemand zal ooit honderd procent van zijn eigen denken kunnen doordrukken. Dat is net de essentie van een democratie."

Is burgemeester blijven volgend jaar uw voornaamste doel?

"Ja, in 2012 ga ik de strijd volop aan. Mochten de Mechelaars stemmen voor wat je als burgemeester hebt gedaan, zou ik om het met een boutade te zeggen de volstreekte meerderheid halen. Mensen stemmen echter vooral voor een project voor de volgende jaren. Maar ook daar heb ik vertrouwen in."

Misschien aast uw eerste schepen Caroline Gennez (sp.a) wel op uw sjerp. En u zult rekening moeten houden met het N-VA-effect.

"Onderschat de band die Bart Somers met Mechelen heeft niet, en omgekeerd. Al twaalf jaar gaat deze stad een bepaalde richting uit. Eerst samen met CD&V en Groen!, daarna met sp.a en Groen!. Maar de koers en de kapitein bleven dezelfde. De mensen weten dus aan wie ze de sleutels van het stadhuis het best toevertrouwen."